

УДК 330.131.7:336.6

Бойко С. В.

Національний університет харчових технологій

Драган О. О.

Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕКОМПОЗИЦІЯ МАКРОФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено макрофінансові ризики аграрних підприємств у сучасних умовах господарювання. Запропоновано авторське визначення поняття «фінансовий ризик» та визначено склад макрофінансових ризиків (інфляційний, валютний, податковий, бюджетний, кредитно-депозитний та ін.). Проведено кількісну оцінку макрофінансових ризиків аграрних підприємств у сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: аграрне підприємство, фінансовий ризик, інфляційний ризик, валютний ризик, податковий ризик.

Постановка проблеми. Сталий розвиток суб'єкта господарювання є неможливим без ефективного управління фінансовими ризиками, що особливо актуально в умовах макроекономічної та макрофінансової нестабільності. Макрофінансові ризики зумовлені ціновою нестабільністю та девальюванням національної грошової одиниці, банківською кризою та структурними змінами в банківській системі держави, структурними змінами видаткової частини бюджету та посиленням податкового тиску на суб'єктів господарювання.

Необхідність адаптації аграрних підприємств до мінливих макрофінансових реалій господарювання актуалізує декомпозицію макрофінансових ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні основи теорії та практики управління фінансовими ризиками наведено у працях таких зарубіжних економістів, як Ю. Брігхем [1], Р. Брейлі [2], Ф. Джоріон [3] та ін. Вагомий внесок у дослідження проблематики ризику зробили також учені-фінансисти України: І.О. Бланк [4], М.І. Діба [5], А.Г. Загородній [5], М.С. Клапків [6], Н.Ю. Подольчак [5], Л.О. Примостка [7], Ю.С. Скальський [8], О.В. Таран [9] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наукові здобутки в ризикології, все ще залишаються невирішеними питання управління фінансовими ризиками аграрних підприємств в умовах фінансової невизначеності.

Мета статті полягає в аналізі та визначенні пріоритетності макрофінансових ризиків аграрних підприємств у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий ризик – це ймовірність настання певних фінансових явищ або процесів, здатних призвести до погіршення фінансового стану суб'єкта господарювання. До фінансових ризиків макrorівня, тобто макрофінансових ризиків, належать інфляційний, валютний, податковий, бюджетний, кредитно-депозитний та ін.

Першим з обґрунтованих для аналізу нами макрофінансових ризиків є високий рівень індексу споживчих цін, що призводить до цінової нестабільності (табл. 1).

Інфляція в Україні в 2014–2016 рр. набувала значення двозначного числа, що підтверджують галопуючий темп інфляції та значний фінансовий ризик у частині підвищення цін на промислові та споживчі товари. Особливий ризик фінансових утрат був у 2015 р., коли загальний індекс цін підвищився на 43,3%. У 2016 р. фінансовий ризик за індексом споживчих цін зменшився, оскільки інфляція зменшилася до 12,4% [10].

Таблиця 1

Індекси споживчих цін у 2014–2016 рр., %

Місяць	2014 ¹	2015 ²	2016 ²
Січень	100,2	103,1	100,9
Лютий	100,6	105,3	99,6
Березень	102,2	110,8	101,0
Квітень	103,3	114,0	103,5
Травень	103,8	102,2	100,1
Червень	101,0	100,4	99,8
Липень	100,4	99,0	99,9
Серпень	100,8	99,2	99,7
Вересень	102,9	102,3	101,8
Жовтень	102,4	98,7	102,8
Листопад	101,9	102,0	101,8
Грудень	103,0	100,7	100,9
За рік	124,9	143,3	112,4

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

² Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено авторами на основі [10]

Другим макрофінансовим ризиком є валютний ризик, що визначається на основі коливання валютного курсу основних валют. У нашому дослідженні визначимо ступінь валютного ризику за долларом США, оскільки для України притаманною є доларизація економіки. Найявністю валютного ризику можна ідентифікувати за даними рис. 1, оскільки протягом досліджуваного періоду відбулася девальвація національної грошової одиниці відносно долара США та офіційний валютний курс збільшився на 240%, або зріс у 3,4 рази, якщо визначати відносну величину динаміки офіційного курсу долара США до гривні станом на 01 січня 2017 р. та 01 січня 2014 р.

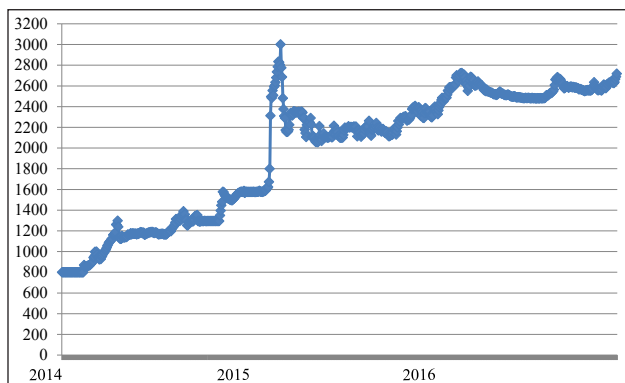

Рис. 1. Офіційний курс гривні до долара США в 2014–2017 рр., грн. за 100 дол. США

Джерело: складено авторами на основі [11]

За даними про споживчі ціни та валютний курс проведемо визначення кількісних характеристик ризику (дисперсія (σ^2), середнє квадратичне відхилення (σ), коефіцієнт варіації ($V\sigma$). Рівень ризику визначимо за коефіцієнтом варіації: незначний ($V\sigma \leq 10\%$), низький ($11\% \leq V\sigma \leq 15\%$), граничний ($16\% \leq V\sigma \leq 33\%$), критичний ($34\% \leq V\sigma \leq 75\%$), катастрофічний ($V\sigma \geq 75\%$) (табл. 2).

Таблиця 2
Рівень інфляційного та валютного ризиків в Україні у 2014–2016 рр.

Вид ризику	Дисперсія, σ^2	Середнє квадратичне відхилення, σ	Коефіцієнт варіації, $V\sigma$	Рівень ризику за коефіцієнтом варіації
Інфляційний				
2014	1,41	1,19	63,42	критичний
2015	20,83	4,56	145,29	катастрофічний
2016	1,49	1,22	124,20	катастрофічний
Валютний				
2014	40010,67	200,03	17,42	граничний
2015	85760,87	292,85	13,69	низький
2016	6403,07	80,02	3,14	незначний

Джерело: складено авторами на основі власних розрахунків

Коефіцієнт варіації ($V\sigma$) темпу приросту цін набував значення більше 33,33%, що свідчить про високий рівень інфляційного ризику. Основні загрози для суб'єктів господарювання пов'язані із знеціненням грошових доходів із погляду реальної купівельної спроможності.

Валютні коливання слід визначити як незначні та ризик коливаний протягом року, за даними офіційного валютного курсу, був помірним із чіткою тенденцією до зменшення. Проте вважаємо, що помірні щомісячні коливання валютного курсу не зменшують загального критичного ризику, пов'язаного зі збільшенням валютного курсу та, відповідно, збільшенням рівня цін на імпортовані товари.

Податковий ризик для суб'єктів господарювання пов'язаний із частими змінами в податковому законодавстві та підвищенням ставок податків, як прямих, так і непрямих. Аграрні підприємства можуть бути платниками єдиного

податку (фіксований сільськогосподарський податок до 2015 р. [12]) за четвертою групою («сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%» [13]).

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди [13].

Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного на 1 січня базового податкового (звітного) року.

Динаміка розміру ставок податку єдиного податку четвертої групи наведена в табл. 3.

Отже, на основі аналізу динаміки ставок єдиного податку можна стверджувати про зростання у три рази ставок податків за всіма категоріями земель у 2014 р., відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII [12]. Посилення податкового тиску на підприємства продовжилось у 2015 р., проте підвищення податкових ставок за всіма категоріями земель становило 1,8 рази (80%), відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 № 909-VIII [14].

Максимальний розмір ставок єдиного податку досягнуто в 2017 р., та податковий тиск за досліджуваній період загалом посилено у 6,3 рази, виключно за 2016 р. ставки зросли у 1,2 рази (близько 20%), відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» від 20.12.2016 № 1791-VIII [15].

Таблиця 3
Розмір ставок єдиного податку четвертої групи з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду (у відсотках бази оподаткування)

	01.01. 2014	01.01. 2015	01.01. 2016	01.01. 2017	Темп росту		
					2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016
Розмір ставок залежно від категорії (типу) земель, їх розташування							
– для ріллі, сіножатей і пасовищ (окрім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту)	0,15	0,45	0,81	0,95	3	1,8	1,2
– для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	0,09	0,27	0,49	0,57	3	1,8	1,2
– для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	0,03	0,09	0,16	0,19	3	1,8	1,2
– для багаторічних насаджень (окрім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях)	0,09	0,27	0,49	0,57	3	1,8	1,2
– для земель водного фонду	0,45	1,35	2,43	2,43	3	1,8	1,0
– для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту	1,0	3	5,4	6,33	3	1,8	1,2

Джерело: складено авторами на основі [13]

Податковий ризик посилюється постійними змінами у непрямому оподаткуванні (податок на додану вартість, акцизний податок та мито). З 1 січня 2017 р. скасовано спеціальний режим оподаткування діяльності у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства.

Згідно з підпунктом 4 пункту 2 розділу XIX «Прикінцеві положення» Податкового кодексу України [13], з 01 січня 2017 р. втрачає чинність ст. 209, яка регламентує умови застосування спецрежиму сільськогосподарськими товаровиробниками. З урахуванням указаних вище змін передбачається, зокрема:

- скасування реєстрації суб'єктів спецрежиму та переведення їх на загальну систему оподаткування;

- закриття рахунків у системі електронного адміністрування ПДВ, які додатково відкриті відповідно до пункту 2001.2 статті 2001 Податкового кодексу України сільськогосподарським товаровиробникам;

- обмеження терміну реєстрації податкових накладних, складених сільгоспвиробниками за операціями з постачання сільськогосподарських товарів/послуг у межах спецрежиму;

- перенесення від'ємного значення різниці між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом, що сформувалася в результаті здійснення сільськогосподарської діяльності, до податкової декларації з податку на додану вартість, за якою здійснюються розрахунки з бюджетом.

На прикладі бензину (код, згідно з УКТ ЗЕД 2710 12 41, бензин із вмістом не менш як 5 мас. % біоетанолу або не менш як 5 мас. % етилтрет-бутилового ефіру або їх суміші) визначимо динаміку податкових ставок та ступінь податкового ризику. Акцизний податок на бензин обчислювався за такими ставками: 2014 р. – 198 євро за 1 000 л, 2015 р. – 202 євро за 1 000 л (+4 євро, або 2,02% збільшення проти попереднього року), 2016 р. – 171,5 євро за 1 000 л, 2017 р. – 213,5 євро за 1000 літрів (+42 євро, або 24,5% збільшення проти попереднього року).

Отже, податковий ризик у Україні присутній та характеризується підвищенням податкових ставок на всі досліджувані податки частими змінами в адмініструванні податків.

Наступними є кредитний та депозитний ризики, що визначає ймовірність настання збитків чи недоотримання доходів під час операцій із банківськими установами.

Станом на 01 січня 2017 р. ліцензію Національного банку України мали 96 банківських установ (у т. ч. 38 банків з іноземним капіталом) [16]. З початку 2016 р. кількість функціонуючих банківських установ скоротилася на 21 (рис. 2). Загалом на дату підготовки цього огляду з початку 2014 р. унаслідок погіршення платоспроможності до 82 банківських установ було запроваджено тимчасову адміністрацію.

За підсумками 2016 р. чисті активи банківської системи України збільшилися несуттєво. Їх обсяг станом на 01.01.2017 відповідав 1,256 млрд. грн. проти 1,254 млрд. грн. на початок року [16]. Протягом 2016 р. обсяг клієнтського кредитного портфелю скоротився на 0,4% (3,85 млрд. грн.) та станом на 01.01.2017 відповідав 822,958 млрд. грн. проти 827,564 млрд. грн. на початок року.

З огляду на значні обсяги докапіталізації низки банківських установ та виключення з порядку розрахунку статистичних показників НБУ банків, що визнано неплатоспроможними,

Рис. 2. Основні показники кредитного портфеля комерційних банків України в 2014–2017 рр.

Джерело: складено авторами на основі [16]

обсяг власного капіталу протягом 2016 р. збільшився на 19,4% та станом на 01.01.2017 становить 123,78 млрд. грн. Адекватність регулятивного капіталу станом на 01.01.2017 є дещо вищою за граничний мінімум (10%) та становить 13%. Протягом 2016 р. 43 банківські установи збільшили статутний капітал на загальну суму 105,72 млрд. грн. Слід зазначити, що акціонери всіх груп збільшували статутний капітал переважно для підтримки власного бізнесу. За підсумком 2016 р. 31 з 93-х функціонуючих банків отримав збитки на загальну суму 169,3 млрд. грн. Із цієї суми майже 80% (135,3 млрд. грн.) припадає на ПАТ «КБ «ПриватБанк». Інші банківські установи, що завершили звітний період із додатним результатом діяльності, отримали сукупно 10,82 млрд. грн. прибутку.

Серед комерційних банків, які мали найбільші кредитні портфелі та проводили активне кредитування, частину вже ліквідовано чи перебуває у стані ліквідації.

Кредитний портфель комерційних банків України станом на початок 2014 р. наведено в табл. 4.

У примітках табл. 4 визначено, що протягом досліджуваного періоду частина банків – лідерів кредитування юридичних осіб ліквідовано чи реорганізовано, а саме: «Брокінвестбанк» (2014 р.), «Дельта банк» (2015 р.), «Надра» (2015 р.), «Фінанси та кредит» (2015 р.), «Вейбі банк» (2015 р.), «Фінансова ініціатива» (2015 р.), «Імексбанк» (2015 р.) [17]. Політичні ризики унеможливають нормальну діяльність та кредитування українських підприємств у банках з іноземним (російським) капіталом: «Промінвестбанк», «Сбербанк Росії», «Альфа-банк», «ВТБ банк». Таким чином, зменшення кількості банківських установ в Україні протягом 2014–2016 рр., які проводили активне кредитування юридичних осіб, підвищує кредитний ризик та обмежує доступ до кредитних ресурсів.

Висновки. Аналіз макрофінансових ризиків аграрних підприємств свідчить про наявність інфляційного, валютного, податкового, кредитного та депозитного ризиків. Інфляція в Україні набувала значення двозначного числа, що підтверджують галопуючий темп інфляції та значний фінансовий ризик у частині підвищення цін та промислові та споживчі товари. Особливий ризик фінансових утрат був у 2015 р., коли загальний індекс цін підвищився на 43,3%. Наявність валютного ризику підтверджується девальвацією національної грошової одиниці відносно

Таблиця 4

Кредитний портфель комерційних банків України станом на початок 2014 р.

№ з/п	Назва банку	Кредити та заборгованість юридичних осіб, млн. грн.	Кредити та заборгованість юридичних осіб, %	Примітки, рішення про ліквідацію
	Група I			
1	ПРИВАТБАНК	124749	17,18	
2	ОЩАДБАНК	55717	7,67	
3	УКРЕКСІМБАНК	49201	6,78	
4	Дельта банк	23648	3,26	Газета «Голос України» № 187 (6191) від 08.10.2015
5	ПРОМІНВЕСТБАНК	35289	4,86	
6	УКРСОЦБАНК	18764	2,58	
7	Райффайзен банк Аваль	21176	2,92	
8	Сбербанк Росії	33044	4,55	
9	Перший укр. міжнародний банк	19706	2,71	
10	Альфа-банк	16920	2,33	
11	Надра	15281	2,10	Газета «Голос України» № № 103 (6107) від 12.06.2015
12	ВТБ банк	21623	2,98	
13	Банк «Фінанси та кредит»	19719	2,72	Газета «Голос України» № 242 (6246) від 23.12.2015
14	Укрсиббанк	6848	0,94	
15	Укргазбанк	8966	1,23	
	Група II			
16	Вейбі банк	15813	2,18	Газета «Голос України» № 54 (6058) від 26.03.2015
17	ОТП банк	9531	1,31	
18	Креді Агріколь банк	11656	1,61	
19	Брокбізнесбанк	11724	1,61	Газета «Голос України» № 113 (5863) від 14.06.2014
20	Фінансова ініціатива	11803	1,63	Газета «Голос України» від 24.06.2015
21	Південний	9399	1,29	
22	Імексбанк	9523	1,31	Газета «Голос України» № 94 (6098) від 29.05.2015
23	ІНГ банк Україна	8896	1,23	

Джерело: складено авторами на основі [17]

долара США, євро, офіційний валютний курс зріс у 3,4 рази протягом 2014–2017 рр. Податковий ризик в Україні присутній та характеризується підвищенням податкових ставок у три рази за всіма категоріями земель у 2014 р., зростанням ставок непрямих податків та відміною спеціального режиму ПДВ, частими змінами в адмініструванні податків.

Список використаних джерел:

- Brigham Eugene F. Financial management: Theory and practice / Eugene F. Brigham, Michael C. Ehrhardt 12th ed. – New York : McGrawHill, 2009. – 835 p.
- Brealey Richard A. Principles of corporate finance / Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, Franklin Allen. – 10th ed. – New York : McGrawHill, 2011. – 969 p.
- Jorion Ph. Value at risk: The new benchmark for management financial risks / Philippe Jorion. – 2nd ed. – New York : McGrawHill, 2007. – 603 p.
- Бланк І.А. Управління фінансовими ризиками / І.А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 2005. – 600 с.
- Діба М.І. Управління фінансовими ризиками господарської діяльності підприємств : [монографія] / М.І. Діба, А.Г. Загородній, Н.Ю. Подольчак. – Львів : ЗУКЦ, 2014. – 174 с.
- Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків : [монографія] / М.С. Клапків. – Тернопіль : Економічна думка ; Карт-бланш, 2002. – 570 с.
- Прогнозування та хеджування фінансових ризиків : [колектив. монографія] / За ред. проф. Л.О. Примостки. – Київ : КНЕУ, 2014. – 421 с.
- Скакальський Ю.С. Контролінг фінансових ризиків підприємств : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / Ю.С. Скакальський ; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. – Київ, 2016. – 231 с.
- Таран О.В. Сучасні питання проблематики ризиків фінансової сфери діяльності підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз / О.В. Таран. – Харків : Константа, 2004. – 108 с.
- Індекси споживчих цін у 1991–2016 рр. (до попереднього місяця) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- Офіційний курс гривні щодо іноземних валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/detail/currency?period=daily>.
- Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 7–8, № 9. – Ст. 55.
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
- Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році : Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 5. – Ст. 47.
- Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році : Закон України від 28.12.2016 № 71-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 4. – Ст. 42.

16. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
17. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation/118-delta>.

Бойко С. В.

Национальный университет пищевых технологий

Драган О. А.

Белогорский национальный аграрный университет

ДЕКОМПОЗИЦИЯ МАКРОФИНАНСОВЫХ РИСКОВ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Резюме

Исследованы макрофинансовые риски аграрных предприятий в современных условиях хозяйствования. Предложено авторское определение понятия «финансовый риск» и определен состав макрофинансовых рисков (инфляционный, валютный, налоговый, бюджетный, кредитно-депозитный и др.). Проведена количественная оценка макрофинансовых рисков аграрных предприятий в современных условиях хозяйствования. **Ключевые слова:** аграрное предприятие, финансовый риск, инфляционный риск, валютный риск, налоговый риск.

Boiko S. V.

National University of Food Technology

Drahan O. O.

Bila Tserkva National Agrarian University

DECOMPOSITION OF MACROFINANCIAL RISKS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Summary

The macrofinancial risks of agrarian enterprises in modern conditions are investigated. The author proposes the definition of "financial risk" and defines the composition of macrofinancial risks (inflation, currency, tax, budget, credit and deposit, etc.). Macrofinancial risks of agrarian enterprises in modern conditions is estimated. **Keywords:** agrarian enterprise, financial risk, inflation risk, currency risk, tax risk.

УДК 336.77.33

Думікян А. К.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН

Визначено, що в Україні за період 2007–2016 рр. динаміка частки власних надходжень бюджетних установ у структурі доходної частини державного бюджету була низхідною. Це свідчить про неповну реалізацію конкурентного потенціалу даних організацій. У статті розвинуто положення щодо формування власних надходжень бюджетних установ в умовах інституційного вдосконалення бюджетного процесу. Доцільною є трансформація підходів до визначення вартості суспільних послуг (що надаються бюджетними установами). Обґрунтовано необхідність розширення переліку таких послуг (що дасть можливість підвищити рівень фінансової автономії цих установ). Особливу увагу слід приділити вдосконаленню методології планування і прогнозування доходів бюджетних установ.

Ключові слова: фінансовий механізм, доходи бюджетних установ, власні надходження бюджетних установ, архітектоніка системи державних фінансів, фінансове регулювання.

Постановка проблеми. За умов посилення глобальних викликів та з урахуванням необхідності побудови нової інноваційної економіки особливої значущості набуває проблема раціонального вдосконалення фінансових механізмів функціонування бюджетних установ. Попри декларовану неприбутковість сучасна бюджетна установа повинна виступати активним учасником ринку, задовольняючи (відповідно до свого профілю) нагальні потреби у сферах освіти, культури, охорони здоров'я, публічного адміністрування тощо шляхом пропонування суспільству широкого спектру якісних та конкурентоспроможних послуг. Моністичний підхід, заснований на використанні виключно інструментів міжбюджетних трансфертів для фінансування

бюджетних установ, змінився диверсифікованим плюралістичним підходом, що передбачає активне генерування ними власних фінансових ресурсів у спеціальних фондах. Наукова тематика, пов'язана з удосконаленням механізмів фінансового забезпечення поточної діяльності бюджетних установ, є надзвичайно актуальною, особливо у світлі необхідності постійного суспільного контролю якості пропонованих зазначеними установами послуг, з одного боку, та потребою в ідентифікації «точок росту», здатних гарантувати зростання доходів державного бюджету, – з іншого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансовий механізм у цілому та джерела формування доходів бюджетних установ зокрема перебували у